

Thimjos Ninios

1.11.2023

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan maatalousjaosto

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2024 ja elintarvikeviennin edistäminen

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua valtion talousarviosta suhteessa Suomen elintarvikeviennin edistämiseen ja toteaa seuraavaa.

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelma korostaa elintarvikeviennin merkitystä osana kasvun kaavaa ja asettaa kunniahimoisen tavoitteen kaksinkertaistaa elintarvikeviennin arvon uudella kasvuohjelmalla. Hallituksen talousarviossa ei kuitenkaan ole selkeitä kirjauksia yksinomaan elintarvikeviennistä tai kasvuohjelmasta, joten hallitusohjelman toteutuminen on varsin epätodennäköistä. Kasvuohjelman sisällönmäärittely sekä toimeenpano maa- ja metsätalousministeriön toimesta ratkaisevat nyt sen, onko edellytyksiä toteuttaa hallitusohjelman tavoitetta.

MTK korostaa, että alkutuotannon ja elintarviketeollisuuden kannattavuus on suomalaisen ruokaturvan kulmakivi. Elintarvikevientä on keskeinen keino parantaa elintarviketuotannon kannattavuutta kestävästi ja vähentää suhteellista riippuvuutta tukijärjestelmistä pitkällä ajalla. Kansainvälinen kauppa ei kuitenkaan ole itseisarvo, vaan viennin tulee olla kannattavaa niin, että elintarvikeyritykset sitoutuvat kansainväliseen liiketoimintaan. Elintarvikeyritysten sitoutuminen ja kansainvälisen kaupan kannattavuus ovat riippuvaisia myös valtion elintarvikevientä edistävän infrastruktuurin kyvystä tuottaa sekä sellaisia peruspalveluita, jotka ovat välttämättömiä kansainvälisen kaupan hoitamiseksi että sellaisia palveluita, joilla edistetään yritysten myyntikykyä ja menestystä markkinoilla.

Valtion perustason palvelut, eli elintarvikeviennin kriittinen infrastruktuuri tulee olla toimintakykyinen yli hallituskausien. Nyt on kuitenkin käymässä niin, että nykyinen vienninedistämisen infrastruktuuri tulee vuoden vaihteessa supistumaan merkittävästi ja sen toimintaedellytykset heikkenevät selvästi. Valtion elintarvikeviennin kriittiseen infrastruktuuriin kuuluvat erityisesti Ruokaviraston vientipalvelut sekä ulkoministeriön maatalousattaseat, joiden palvelut ovat välttämättömiä markkinakohtaisten venttilupien ja vientivalvonnan järjestämiseksi. Edellä mainittujen lisäksi Food from Finland -toiminto on mahdollistanut Suomelle tasokkaat ja yhtenäiset messuedustukset maailmalla niin, että Suomen maabrändi on vahvistunut ja pk-yritykset ovat saaneet riittävää näkyvyyttä. Talousarviossa ei kuitenkaan ole nyt lainkaan kirjauksia Ruokaviraston vientipalveluista tai Food from Finland -toiminnoista, minkä lisäksi Business Finlandin johto on omien linjaustensa mukaisesti päättänyt lakkauttaa Food from Finland -toiminnot tämän vuoden lopussa. Edellä kuvattujen muutosten seurauksena elintarvikeyritysten saama peruspalveluiden taso sekä kansainvälinen kilpailukyky tulevat ensi vuoden alusta heikentymään huomattavasti.

Peruspalveluiden lisäksi, lähes kaikki muut Euroopan Unionin jäsenmaat tarjoavat yrityksilleen yrityskohtaisia markkinaehtoisia palveluja tilaus/toimitus -mallin mukaan. Elintarvikeyritysten kansainvälinen kilpailukyky ja valmius lisätä kannattavasti kansainvälistä myyntiä edellyttävät, että elintarvikeviennin julkinen palvelutuotanto saatetaan samalle tasolle kuin muilla Euroopan Unionin jäsenmailla. Kuten maatalouden tulos- ja kehitysnäkymien parlamentaarisen arviointiryhmän loppuraportissa todetaan, tämä tarkoittaa markkinaehtoisten kansainvälistymisen konsulttipalveluiden palauttamista Business Finlandin palveluvalikoimaan, esimerkiksi Business Swedenin tai Irlannin mallin mukaan.

Thimjos Ninios

1.11.2023

MTK tuo esiin, että vienninarvon nousu edellyttää siirtymää raaka-aineiden viennistä lisäarvotuotteiden vientiin. Siirtymän toteutus edellyttää lisäarvotuotteiden myyntiin liittyvää osaamista ja tukipalveluja, koska lisäarvotuotteiden myynti toteutuu lähempänä kuluttajarajapintaa kuin raaka-aineiden vienti. Elintarvikeviennin laadukkaat sekä pitkäjänteiset peruspalvelut ovat välttämättömiä elintarvikeviennin nykytason säilyttämiseksi. Hallitusohjelman mukainen elintarvikeviennin arvon nousu edellyttää kuitenkin elintarvikeyritysten sitoutumista kunnianhimoisempaan myyntitoimintaan ja markkinaehtoisten konsulttipalveluiden palauttamista Business Finlandin valikoimaan.

Helsinki, 1.11.2023

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Thimjos Ninios
Vientijohtaja